

Petrás életének végéhez közeledve mindinkább összeér a múlt és a jelen, növekszik a feszültség, egyre kézzelfoghatóbbá válnak már a Szeretföld című kisregényben megismert írói érettséggel ítélkező Iancu Laura Petráshoz méltó gondolatai. „A szakadék oly mély e két nép között – mondja a katolikus csángókról és az ortodox románokról szólva –, hogy olybá tűnik, még a túlvilágot is kétfelé osztanák.” Az olaszhonból idevetett papokat pedig így jellemzi: „... azt sem tudják a nép nyelvén elmondani, hány az Isten.”

Dramaturgiaiailag kitűnő megoldás, hogy az 1868. év 2. jelenetében, mikor már teljes mértékben összezakad a jelen és a jövő, a nagyon is szekus formájú bukaresti ügynök által felpofozott besúgó segédkantorból „árulkodó hangok” formájában buknak ki a Petrás Magyarországra küldött leveleiből való, „kompromittáló” mondatok, mondatfoszlányok...

A szerző megírta – nem is akárhogyan – az alapszituációt, az olvasó gyönyörködjön és okuljon. S ha dramaturg vagy rendező kezébe kerül az írás, hagyja, hogy megejtse a fantáziáját. Úgy érzem: akár színpadra, akár képernyőre kerül a csángó sors e sajátos szelete, jól keretbe fogják majd a 3. jelenetbeli Apát és az utolsó előtti szín Károly papjának szavai, amik valósággal betöltik a képzeletbeli függöny széthúzásának és leeresztésének szerepét:

„APÁT (a Moldvába visszatérő Petráshoz): A haza iránt viselt forró szerelmét szertefoszlalni nincsen jogom, de azt álmában se feledje, hogy a római egyházra esküdött fel, mely mindeneknél felettebb való!

KÁROLY PAP (Petrástól visszatérve, a Szent László Társulat vezetőinek): Petrásban a pap nem fojtotta el a hazafit...”

DEME TAMÁS

Megjöttem vót Magyarfalunól

Egészséget!

*Há' jöttem vót Módovánól, Szeret vizén túlról,
az ottani csángómagyarakörömikvel, bánataikvalelölítva, megigézve, háá...*

Honn, e kicsi magyar hazában eveltolálkozvavogyok.

Miképp szójjakhezzá. Siringetemmagamot.

IeszuszUrunkothíjjuk, rikoltunk románnyultámlomban, csángoul az odájba.

Iromba szókat halltam. Kapódik. Jáaj, tesvérem.

Fáj, hogy táncházosborátom, az jó muzsikus Halmos Béla meghalt vót.

Gyűrődik a világ orca. Kinokvalsirit a nincs. Fáj az utokfeteke pora.

Feteke, feteke, feteke erőst.

De, Istennek hála, öröm es van. Megteremnek a gyümöcsök ott.

A másik part virágpóra, világa átszáll, esik a mük életünkre es. Nyihán áldás.

Adja a Mária!